

Intre a fi autentic si a fi conformist

Dr. Radu Vrasti

Am incercat sa fiu un cititor atent al lumii prin care am peregrinat si am vazut-o cu ochii mei, am inteles-o cu mintea mea si am pastrat-o in mine filtrata prin ceea ce invatasem mai inainte de la parintii mei, familia mea si oamenii care traise odata cu mine. Am dorit sa aflu cum se construiește adevarul si minciuna, in cine si ce sa cred si in cine nu, in ce directie sa merg cu folos si in ce directie as putea sa ma pierd. Dorinta asta nu m-a parasit nici astazi, la apusul vietii. La toate acestea s-a adaugat si povara profesiei mele care, de cele mai multe ori, a insemnat sa incerc sa raspund la intrebari la care nu cunoasteam raspunsul nici pentru mine insumi... De aici incepe povestea despre autenticitate si conformism.

Grecii lui Socrate vedeau oamenii ca entitati apartinand unei ordini cosmice si autenticitatea insemna stradania de a inlatura tot ce este particular si distinctiv in tine, care te-ar putea tine departe de modelul ideal al ordinii cosmice, care era mai mult o ordine a ideilor, *“orice fiinta fiind facuta de dragul intregului”*.

Crestinismul, religie a cartii, duce la internalizarea povestilor biblice si astfel apar in sufletul oamenilor notiunile ca fiintare, esec, vinovatie, transformare, etc. Acum tentinta noastra de autenticitate se topeste in dorinta *“de a fi cu fata spre Dumnezeu”*. Toate dorintele si preocuparile noastre nu sunt altceva decat tendinte care ne abat si doar stradania interioara poate reface aceasta orientare. Individul dobandeste sentimentul apartenentei la un adevar mai mare decat cel individual si astfel proiectul autenticitatii individuale se obtine doar prin reverenta, respect si veneratia fata de cuvantul Cartii Sfinte, prin sentimente de umilinta, piosenie, evlavie, modestie si vinovatie. prin care ne prezentam in fata Domnului.

Epoca luminii aduce o complexificarea proiectului autenticitatii individuale, punand-o in termenii unei dileme existentiale. Pe de o parte, odata cu reforma lui Luther si primatul stiintei in cunoasterea realitatii, proiectul autenticitatii se muta spre individ, el

devenind ceea ce Foucault (1984)¹ denumea “*subiect al interiorității*”, iar interioritatea, selful, este văzut ca un subiect, un centru ale experienței și acțiunii, plasat în opoziție cu lumea obiectelor care trebuie doar cunoscută și manipulată.

Reforma religioasă, spiritul antreprenorial, dezvoltarea științei din epoca modernă muta proiectul autenticității din relația cu Divinitatea, în centrul individului. Înțelegerea modernă a societății porneste de la sensul că ea este ceva făcut de om, produsul relațiilor și deciziilor umane în care individul are de jucat diferite partituri, de recitat diferite texte în viața publică, texte care de cele mai multe ori nu sunt scrise de el. Acum devine evidentă importanța diferenței între public și privat, între a fi autentic sau conformist, între artificial și natural. Spațiul privat, privit ca depozitar al autenticității, începe să fie considerat doar ca un refugiu și cineva este cu adevărat el însuși doar când se retrage în viața privată, în viața din afara el trebuie să se conformeze (Aho, 2010)².

Rainer Maria Rilke (1954)³ în celebra lui “*Scrisoare către un tânăr poet*” spunea că poți fi tu însuți doar dacă te întorci spre interior ca sursă esențială. Atunci când suntem cu propriile noastre sentimente, gânduri și dorințe, atunci suntem cu adevărat, iar când suntem implicați în convenții, noi ne parăsim propriul loc și devenim “*oameni fără cămin*”. A fi autentic înseamnă “*sa fi artist*”, să faci ca ceva creativ să apară fără să impui restricții generate de experiențe sociale, “*a fi autentic înseamnă sa fi în contact cu ceva care îți este ascuns datorită conformismului social*”. Într-un fel, această perspectivă se apropie de ceea ce Sf. Augustin spunea cu câteva secole înainte: “*Înăuntru noi putem găsi ceva mai pur și mai înalt decât afară*”.

Aici avem de-a face cu distincția dintre artificial și natural, dintre adânc și superficial, dintre genuin și trucat, între adevărat și iluzoriu, dintre original și simulat, între idealism și materialism, între public și privat, între pur, spontan și inocent versus calculat, deformat, alterat, contrafacut. Aceasta este și distincția dintre artificial și natural, spiritual și material, genuin și fals (Guignon, 2004)⁴.

Pentru mine, a fi autentic înseamnă să fi tu însuți, să ai copyright-ul a tot ce faci și astfel înțeleg autenticitatea ca un proiect personal, ca o întâlnire dintre vocea lumii interioare care-ți spune cine ești și vocea lumii exterioare care-ți spune cine trebuie să fi, conformându-te altor cerințe. As mai putea spune că există tendința naturală, internă, “*genetica*”, de a deveni ceea ce ți-e dat să fi, printr-o predestinare inerentă unicității

fiintei tale, si o tendinta exterioara, de sorginte sociala si politica, in cea mai mare parte, de a deveni ceea ce se cere, ce se cade, ceea ce este necesar din perspectiva altora.

Fiecare din noi a constatat ca existenta noastra sociala ne abate din a fi noi insine pentru simplul motiv ca societatea functioneaza cel mai bine cu oameni care sunt piesele masinarii vietii de zi cu zi. Societatea functioneaza mai bine cu oameni care se identifica cu rolurile lor si le indeplinesc fara sa cracneasca. Cu toate acestea, eu continui sa cred ca numai prin exprimarea naturi noastre adevarate, printr-o sinceritate fata de noi insine, putem dobandi auto-relizarea si auto-implinirea. Peste tot apar incitatie ca omul de astazi sa se uniformizeze, sa se tipizeze, sa se alinieze la cerinte exterioare. Asteptarile fata de el sunt normalizate sub forma de reguli, legi si ierarhie. Mai mult, puterea politica a inventat un vocabular prin care oameni sa se descrie si sa descrie pe altii. A fi political corect a inceput sa fie un tipar fata de care oamenii se conformeza cu obedienta fara sa-si pune prea multe intrebari. In alte cuvinte, suntem fortati sa ne punem o masca si sa jucam un joc pentru a satisface cerintele vietii sociate, sa ne pierdem selful originar. Facand aceasta noi suntem in pericol de a deveni, ceea ce Gughnon spunea, "*o scoica goala*".

A avea un self inseamna ca cineva sa-si traiasca viata ca o poveste care se scrie in cuvintele prin care cineva intelege ce este, ce vrea sa devina si in ce directie merge. Trairea vietii ca o poveste este necesara pentru a avea o identitate, adica sa ai capacitatea de a raspunde la intrebarea "*cine esti tu?*", sa ai o intelegere a ceea ce este important pentru tine si astfel sa urmaresti ceea ce merita in viata (Taylor, 1992)⁵. Identitatea mea este definita de angajamentele si identificarile ceea ce furnizeaza un cadru sau un orizont prin care eu determin, in fiecare caz, ceea ce este bine, valabil, valoros sau ce ar trebui sa fie facut, sau ceea ce accept sau nu, si Charfles Taylor sfarseste spunand: "*ceea ce speram sa dobandim astfel in viata nu este onoarea, ci mai curand demnitatea... sinceritatea cu tine insuti*"...

O sa inchei cu alte cuvinte care imi sunt aproape de sufletul meu, cele ale lui Joel Osteen (2007)⁶, pastor american: "*Tu esti produsul a ceea ce spui...nu folosi cuvinte care sa descrie situatia, foloseste cuvinte care descrie solutia, in directia in care vrei ca viata sa curga...cu cat vei spune mai mult cu atat se va intampla...viata ta este in directia a ceea ce spui constant, te indrepti inspre lumea pe care o spui, cuvintele creiaza puterea,*

*tu te duci în lumea pe care o creiezi spunând, dacă tu vei schimba cuvintele, tu vei schimba **LUMEA!**"*

Kitchener, ON, Feb.2022

¹ The Foucault Reader (1984): Editor Paul Rabinow, New York: Pantheon

² Aho K (2010): The psychopathology of American shyness: A hermeneutic reading, Journal of the Theory of Social Behaviour, 40(2): 190-206.

³ Rilke KM (1954): Letters to a Young Poet, New York: W.W. Norton.

⁴ Guignon Ch (2004): On Being Authentic, London and New York: Routledge.

⁵ Taylor Ch (1992): The Ethics of Authenticity, Cambridge, MA: Harvard University Press.

⁶ Osteen J (2007): Become a Better You, New York: Howard Books.